

باسمه تعالی

نام و نام خانوادگی: سید مهدی برومند آموزش و پرورش شهر تهران پایه: هفتم

نام درس: درس ششم جلسه دوم عنوان درس: سوره نحل مدت زمان تدریس: ۳۰ دقیقه شماره طرح درس: ۶

فرایند تدریس اثر بخش بر اساس برنامه درس ملی

۱- تعیین اهداف و انتظارات یادگیری:

الف) حیطه شناختی

- با معنای تعدادی از کلمه های پر کاربرد قرآنی آشنا شود.
- با نمونه هایی از اعجاز قرآن آشنا شود.
- با تلفظ صحیح حرف (غ) و (ق) آشنا شود.
- با بخش خوانی آیات و عبارات قرآنی آشنا شود.

ب) حیطه نگرشی

- به قرائت زیبا و صحیح قرآن کریم علاقه مند شود.
- به فهم معنای عبارات و آیات و کسب معارف قرآنی علاقه مند شود.
- نسبت به تلاوت سوره های دیگر علاقه نشان دهد.
- به قرائت مستمر و روزانه ی قرآن انس بگیرند.
- به تحقیق و پژوهش در حوزه ی قرآن کریم (زندگی زنبور عسل و خواص عسل) علاقه نشان دهد.

ج) حیطه مهارتی

- آیات قرآن را به روانی قرائت کند.
- حرف (غ) و (ق) را در آیات و اذکار نماز صحیح تلفظ نماید.
- عبارات و آیات ساده قرآن کریم را معنا کند.

۲- تعیین پیش دانسته ها و ارزشیابی تشخیصی:

- دانش آموزان باید تلفظ صحیح برخی از حروف عربی را بدانند.
- دانش آموزان باید علامت های کوتاه و کشیده را بشناسند.
- دانش آموزان باید با معنای برخی از کلمات پر کاربرد قرآنی آشنا باشند.
- دانش آموزان باید توانایی روان خوانی بعضی از سوره ها را داشته باشند.

۳- پیش بینی و تدارک فرصت های مناسب یادگیری:

- ☞ ایجاد فرصت یادگیری با توجه به مشارکت خلاق دانش آموزان در امر تدریس.
- ☞ تعیین زمان برای تجزیه و تحلیل درس بر مبنای مهارت شنیداری و دیداری.
- ☞ ایجاد فرصت ارزشیابی فرایندی در طول تدریس.
- ☞ ایجاد فرصت مسابقه گروهی.

ایجاد فرصت بحث و گفتگو و پرسش و پاسخ در مورد موضوع درس در گروههای دانش آموزی .

۴- ارائه و اجرای فرایند یاددهی و یادگیری :

فردی : صفحه خوانی قرآن کریم.

گروهی : پیش خوانی .

عمومی : انس با قرآن و تمرین روخوانی صفحات تعیین شده .

خلاقانه : با صوت و ترتیل خواندن

فوق برنامه : شرکت در جلسات قرآنی - انس با قرآن .

فعالیت‌های معلم و دانش آموز : گروه‌بندی کلاسی .

تدریس مفاهیم درسه بخش انجام می شود: ۱- تکمیل (دانش آموزان به صورت گروهی جواب فعالیت ها رامینویسند).

۲- تصحیح (معلم می پرسد و از هر گروه یک نفر پاسخ می دهد). ۳- تمرین (معلمی پرسد و دانش آموزان باهم پاسخ می دهند).

حیطه ها واهداف	انتظارات از دانش آموزان	خدا	خود	دیگران	خلقت
تعقل	فراموش نکردن یاد و نام خدا- تفکر در آیات الهی.	*			*
علم	آیات و نشانه های خدا را تجسم کند که آن آیات را چه کسی خلق کرده است.	*	*	*	*
ایمان	خواندن آیات قرآنی و صحبت با اعضای گروه.	*	*	*	*
عمل	در هنگام خواندن قرآن لباس پاکیزه بپوشد و خواندن آیات قرآنی با صوت و ترتیل .	*	*		*
اخلاق	خود را همیشه به خدا بسپارد و از خواندن آیات لذت می برد .	*	*	*	*

محورها	نقش معلم	نقش دانش آموز	روش سنجش
فعال سازی تفکر	پس از سلام و ذکر بسم الله الرحمن الرحیم، برای جلب توجه بیشتر دانش آموزان به محتوای آیات، بدون هیچ اقدام دیگری تصویر زنبور عسل را به عنوان موضوع و محور اصلی آیات روی تابلو ترسیم می کند.	دانش آموزان در پی این رفتار معماگونه و تقدیم آن بر ابتدایی ترین کار یعنی حضور و غیاب، تمام توجه خود را معطوف کلاس می کنند. همچنین ضمن آن فرامی گیرند که هیچ کاری مقدم بر نام خدا و سلام نیست.	تشویق
کاوش و پژوهشگری	طرح سوال در کلیه ی مراحل تدریس و جلب مشارکت فراگیران با تایید رفتار سنجیده دانش آموزان، حرمت و شان والای قرآن و سپس مقام معلم را یادآوری می کند.	دانش آموزان احترام موضوع کلاس یعنی قرآن و در کنار آن، احترام به معلم را می آموزند.	پرسش و پاسخ و گرفتن امتیاز
فعالتهای عملی	با کمک گرفتن از نماینده کلاس، از حضور همه دانش آموزان اطمینان حاصل می کند و این موضوع را نشانه لطف و توفیق الهی به اعضای کلاس می داند.	نماینده کلاس حضور همه دانش آموزان را اعلام می کند.	پرسش و پاسخ گروهی و فردی
توضیح و تبیین (توجه دادن به ارتباط موضوع درس با خدا، خلق، خود و خلقت با بهره گیری از خود باوری و خود بالایی)	درباره اهمیت یادگیری قرائت قرآن و ارتباط آن با دو حوزه اندیشه و رفتار توضیح می دهد.	دانش آموزان، تلاش می کنند با مشارکت خود، توضیحات معلم را تکمیل کنند.	پرسش و پاسخ گروهی و فردی
شرح و بسط (مفهوم سازی و تولید دانش	با یادآوری تکلیف دانش آموزان برای پیش مطالعه درس جدید فرصت کوتاهی را برای قرائت و مرور مجدد آیات در قالب گروه های دونفره در اختیار دانش آموزان قرار داده و شیوه همکاری گروهی را برایشان شرح می دهد. به دانش آموزان مجال می دهد تا چنانچه علی رغم کار گروهی هنوز در قرائت خود با اشکالاتی مواجه هستند، با پرسش از معلم ابهام های موجود را برطرف کنند. با انتخاب محدوده ای از چند آیه که معنای مستقلی را در بردارد و با بهره گیری از صدای قرائت الگو، استماع و تکرار متکی بر اعتماد به نفس دانش آموزان را درخواست می کند. او با استفاده از تابلو، همزمان با پخش صوتی هر	دانش آموزان به شکل دو نفره که با راهنمایی معلم از پیش تعیین شده است سعی می کنند تا در یک همکاری گروهی آموخته ها و مهارت های خود را با یکدیگر رد و بدل کنند. دانش آموزان مسائل مورد نظر خود را از معلم می پرسند و بدین ترتیب از نظر روانی نیز آماده ورود به مرحله تمرین و پاسخگویی می شوند.	پرسش و پاسخ در قالب فعالتهای کلاسی - تشخیص و آوردن مصداق های مختلف زمان خود - تشویق و امتیاز

<p>دانش آموزان پس از شنیدن هر فراز و مقطع از آیات، به شکل دسته جمعی و به تبعیت از معلم، اقدام به تکرار می کنند. ابتدا تعداد زیادی از دانش آموزان دست خود را به نشانه آمادگی بالا می برند و به تدریج با تشویق معلم تقریباً دست همه دانش آموزان بالا می رود.</p>	<p>کلمه و ترکیب، نشانه را روی آن کلمات و ترکیب ها قرار داده و خود نیز به همراه دانش آموزان صراحتاً موارد را تکرار می کند. دانش آموزان را تشویق می کند که برای قرائت آیات داوطلب شوند و سعی می کند تا با کلمات روحیه بخش، تمایل حداکثر آنان را برای پاسخ به این تقاضا جلب کند.</p>		
<p>پرسش و پاسخ در فرایند تدریس و دادن امتیاز و تشویق</p>	<p>دانش آموزان مسائل مورد نظر خود را از معلم می پرسند و بدین ترتیب از نظر روانی نیز آماده ورود به مرحله تمرین و پاسخگویی می شوند. قریب به اتفاق دانش آموزان بدون نگرانی و اضطراب به قرائت آیات می پردازند و حتی برای دفعات متعدد متقاضی قرائت هستند. دانش آموزان با شنیدن شماره گروه خود از زبان معلم، تلاش می کنند تا آنچه که در ارتباط با آن ها به ذهنشان می رسد را مطرح کنند. دانش آموزان فعالانه وارد تعامل شده و در رقابت با دوستان خود به بیان تلقی خود از معنای هر واژه می پردازند. پیرو فراهم شدن این فرصت، دانش آموزان هم به بررسی پاسخ ها در این قسمت پرداخته و تمام موارد را دوباره مرور می کنند.</p>	<p>به دانش آموزان مجال می دهد تا چنانچه علی رغم کار گروهی هنوز در قرائت خود با اشکالاتی مواجه هستند، با پرسش از معلم ابهام های موجود را برطرف کنند. کار پرسش را با یکی از دانش آموزان آغاز می کند و در ادامه سعی می کند از تمام جغرافیای کلاس، داوطلبان را به مشارکت بگیرد. در این بین با خاطر نشان کردن هدف کلاس یعنی « تلاش برای یادگیری و پیشرفت »، همه دانش آموزان اعم از ضعیف و قوی را در دستیابی به این هدف و بهره مند بودن از پاداش خداوند، در یک اندازه معرفی می کند. کار اصلاح اغلاط دانش آموزان نیز با ایجاد تمرکز و از بین بردن زمینه اضطراب و به وسیله خود آنان و البته با هدایت معلم در لابلای کار صورت می گیرد. همچنین تاکید بر تقطیع آیات برای سهولت قرائت و دور شدن از موقعیت های اضطراب آفرین مکرراً توسط معلم انجام می گیرد و در کنار آن حفظ آسان آیات با استفاده از روش استماع و تکرار فراوان مورد تشویق قرار می گیرد. با قراردادن نشانه روی برخی از کلمات و ترکیبات در آیات قرائت شده، از گروه های دونفره دانش آموزان به شکل رقابتی می خواهد تا سعی کنند معنای هر واژه یا ترکیب را بیان کنند. او به این وسیله عملاً با پیوند زدن میان دو بخش قرائت و مفاهیم، وارد بخش مفاهیم آیات می شود.</p>	<p>ارزشیابی فرایندی</p>

<p>با استفاده از برنامه پاورپوینت که از پیش تدارک دیده مساعدت و مشارکت دانش آموزان را به جریان می اندازد تا حدس بزنند در بخش واژگان قرآنی فعالیت اول، کدام گزینه باید در برابر واژه قرآنی خود قرار گیرد. در پایان فعالیت اول آموزش مفاهیم، معلم مجددا فرصتی اختصاصی برای رفع ابهامات این بخش و مطرح شدن سوالات دانش آموزان در نظر می گیرد.</p> <p>معلم به دنبال آن است که با به کارگیری دانسته های دانش آموزان در قسمت واژگان، کلاس را به بخش فعالیت دوم آموزش مفاهیم وارد کند. لذا در برای ترجمه ترکیبات قرآنی این بخش ابتدا واژه به واژه معنای لغات هر ترکیب را می پرسد تا گام به گام با کمک و اقرار خود دانش آموزان به معنای هر ترکیب برسد. او به مقتضای حال، به ارائه توضیحات بیشتر درباره معنای عمیق تر برخی ترکیبات می پردازد.</p> <p>به بهانه توضیح خواص درمانی عسل در عبارت « فیه شفاء للناس » که در پایان بخش دوم فعالیت ها آمده، به معرفی کتاب ها و پایگاه های اینترنتی، نویسندگان و شخصیت های فعال مرتبط با موضوع درس می پردازد؛ یکی از نمونه کتاب ها را به دانش آموزان عینا نشان می دهد و با معرفی ناشر آن و پایگاه اینترنتی نویسنده، نحوه دسترسی به کتاب را توضیح می دهد. همچنین با پخش تصاویر نسخه دیجیتال کتاب دیگر از نویسنده که به زبان فارسی نیز ترجمه شده، از آن ها دعوت می کند که به تهیه و مطالعه اثر مزبور بپردازند. در پایان برای جمع بندی و مرور مطالب درس ششم در ارتباط با برخی مطالب درس پنجم، با تحریک تمایل دانش آموزان برای حل معما، جدول متقاطع را که از پیش به همین منظور طراحی شده، در معرض دید آن ها قرار داده و به کمک آن ها آجدول را تکمیل می کند.</p>	<p>دانش آموزان که در فعالیت اول با معنای کلمات به خوبی آشنا شده اند، در این بخش نیز پاسخگو هستند و البته گاهی مایلند معنایی روان از ترکیبات قرآنی ارائه کنند که با نظر تایید معلم به کار خود ادامه می دهند.</p> <p>دانش آموزان متوجه توضیحات معلم هستند و بعضا با یادداشت برداری علاقه خود به پیگیری موضوع را نشان می دهند.</p> <p>علی رغم این که کلاس در لحظات پایانی قرار دارد، دانش آموزان با انرژی مضاعف توجه ویژه ای را از خود منعکس می کنند و برای تکمیل جدول از یکدیگر سبقت می گیرند.</p>	<p>معلم تکالیف دانش آموزان را برای جلسه بعد تعیین می کند.</p>	<p>دانش آموزان یادداشت می کنند.</p>	<p>بررسی تکالیف و پرسش کتبی و شفاهی</p>	<p>تکلیف (تمرینی ، توسعه ای و تیسینی)</p>
---	--	---	-------------------------------------	---	---

	<p>دانش آموزان دست های خود را برای استجابت دعا بالا برده و با آمین گفتن آن ها کلاس نیز به انتها می رسد.</p>	<p>در پایان چند فراز از دعاهای قرآنی با صدای زیبای یک نوجوان پخش می شود. انجام تکالیف بندهای الف، ب، و ج انس با قرآن در خانه صفحه ۶۲ و یافتن و نوشتن پیام قرآنی در کادر تعیین شده انتقال آموخته ها به سایر اعضای خانواده و یادداشت سوالات احتمالی آن ها جهت انتقال به کلاس و پرسش از معلم گوش دادن به قرائت الگو و تکرار و زمزمه همراه با شنیدن در مرتبه های بعد پرسش آیات صفحه ۶۰ پرسش تمرین های بخش مفاهیم در صفحه ۶۱</p>	
--	---	---	--

گروه قرآن و معارف اسلامی متوسطه اول شهر تهران